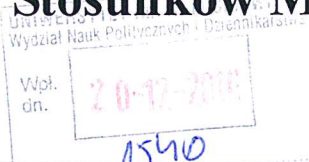




UNIWERSYTET MARII CURIE– SKŁODOWSKIEJ
WYDZIAŁ POLITOLOGII

Zakład Stosunków Międzynarodowych

Plac Litewski 3
20-080 Lublin



Tel. +48 81 537-60-39,

Fax: +48 81 537-60-20,

E-mail: pietras@poczta.umcs.lublin.pl

Prof. dr hab. Marek PIETRAŚ

7 grudnia 2016 roku

OPINIA

o osiągnięciach naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych **dr Beaty Przybylskiej-Maszner** w związku z wnioskiem o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Sylwetka dr Beaty Przybylskiej-Maszner

Dr Beata Przybylska-Maszner jest absolwentką Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, studiując na kierunku „Międzynarodowe stosunki polityczne i gospodarcze – europeistyka”. Kierunek ten ukończyła w 2000 roku. Brakuje jednak informacji z jakiej dyscypliny uzyskała tytuł zawodowy magistra. Jednocześnie w ramach programu Erasmus-Socrates w okresie jednego roku studiowała na Uniwersytecie Nancy 2 we Francji, pisząc tam pracę dyplomową o architekturze bezpieczeństwa w Europie. W 2000 roku rozpoczęła studia doktoranckie w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. W 2004 roku uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce. Obroniła rozprawę doktorską pt. „Europejska polityka bezpieczeństwa i obrony” napisaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Włodzimierza Malendowskiego. Od października 2004 roku zatrudniona jest na stanowisku adiunkta we wcześniejszym Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa, a następnie Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Początkowo była zatrudniona w Zakładzie Stosunków Międzynarodowych, a od 2009 roku w Zakładzie Badań Integracji. To przede wszystkim w tym zakładzie, podejmując tematykę integracji europejskiej, w szczególności zaś Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej, zgromadziła dorobek naukowy umożliwiający wszczęcie procedury habilitacyjnej.

Reasumując prezentację sylwetki dr Beaty Przybylskiej-Maszner, należy podkreślić spójność wykształcenia oraz późniejszej aktywności naukowo-badawczej i dydaktycznej.

Ocena dorobku naukowego dr Beaty Przybylskiej-Maszner

Na dorobek naukowy dr Beaty Przybylskiej-Maszner zgromadzony po uzyskaniu stopnia doktora składa się – zgodnie z przedłożonym wykazem – ponad 60 publikacji w tym współautorstwo jednej monografii, redakcję trzech prac zbiorowych oraz współredakcję dwóch kolejnych, a do tego autorstwo i sporadycznie współautorstwo ok. 50 artykułów. Dorobek ten – pomijając ocenę jego jakości - w sensie statystycznym tworzy wystarczającą podstawę wszczęcia procedury habilitacyjnej.

Zgodnie z art. 16.1, Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2014, poz. 1852), o stopień doktora habilitowanego może się ubiegać osoba posiadająca osiągnięcia naukowe uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej jaką w przypadku dr Beaty Przybylskiej-Maszner jest nauka o polityce. Odrębnej ocenie zostanie poddane określone w art. 16.2 wymienionej ustawy osiągnięcie naukowe jakim jest cykl artykułów, ale i innych publikacji, zatytułowany *„Determinanty zmiany w procesie instytucjonalizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa na przykładzie kształtowania relacji Unia Europejska – Afryka”*. Zastosowane zostaną także kryteria oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego określone w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 roku, Dz. U. nr 196, poz. 1165. W dokumencie tym określone zostały kryteria oceny osiągnięć naukowo-badawczych oraz dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego i współpracy międzynarodowej habilitanta. Mając na uwadze wymienione wcześniej kryteria, ocena osiągnięć dr Beaty Przybylskiej-Maszner, których dotyczy art. 16.1 wymienionej ustawy, zostanie dokonana w kontekście próby odpowiedzi na trzy pytania: co Habilitantka bada?, jak Habilitantka bada? i gdzie Habilitantka prezentuje wyniki badań? Odrębnej ocenie będzie podlegała wymieniony już monotematyczny cykl głównie artykułów ale i innych publikacji zatytułowany *Determinanty zmiany w procesie instytucjonalizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa na przykładzie kształtowania relacji Unia Europejska – Afryka”*. .

Należy wyraźnie podkreślić, że próba odpowiedzi na pytanie **co Habilitantka**

bada? ma na celu nie tylko identyfikację głównych obszarów badawczych, ale także określenie ich powiązań z obszarem badawczym nauki o polityce ze szczególnym uwzględnieniem nauki o stosunkach międzynarodowych. Lektura załączonych publikacji, ale też samoidentyfikacja wyrażona w autoreferacie, umożliwia uogólnienie, że obszarem badawczym dr Beaty Przybylskiej-Maszner jest – z nielicznymi wyjątkami – tematyka integracji europejskiej. Zaś w ramach tego obszaru – zgodnie z autoreferatem i załączonymi publikacjami – 1) tematyka wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, 2) ujmowana pod wspólnym hasłem przywództwa politycznego różnorodna tematyka „sterowania” Unią Europejską oraz 3) kilka rozproszonych tematów dających się jednak umieścić we wspólnej formule „dynamiki procesu poszerzania Unii Europejskiej”. Do tego dochodzi kilka artykułów o rozproszonej tematyce. Oczywiście, że częścią obszaru badawczego dr Beaty Przybylskiej-Maszner jest wskazana jako osiągnięcie w procedurze habilitacyjnej tematyka - prezentowana w postaci monotematycznego cyklu publikacji - polityki Unii Europejskiej wobec państw afrykańskich.

Nie ma najmniejszych wątpliwości co do tego, że tak określona tematyka jest częścią badań politologicznych w obszarze integracji europejskiej. Jest to tematyka wartościowa w sensie poznawczym, ale i istotna dla praktyki politycznej. Jej wspólnym mianownikiem – z nielicznymi wyjątkami – jest międzyrządowa perspektywa integracji europejskiej.

Odpowiadając na pytanie „**jak Habilitantka bada?**”, należy wyraźnie podkreślić, że ocena jakości prowadzonych badań jest pozytywna, mimo kilku uwag krytycznych. Pozytywnym wyróżnikiem prowadzonych badań jest rzetelność przeprowadzanej kwerendy, obszerność bazy źródłowej, wykorzystywanie licznej literatury polsko- i obcojęzycznej - głównie angielskojęzycznej i francuskojęzycznej - oraz licznych dokumentów. Przeprowadzane analizy są dobrze udokumentowane bogatym materiałem empirycznym. Po drugie, dominuje problemowo-analityczne ujmowanie podejmowanej tematyki. Po trzecie, pozytywną cechą jest stosowanie politologicznych metod badawczych zwłaszcza – i to w większości artykułów – analizy czynnikowej polegającej na deklarowanej analizie uwarunkowań badanych zjawisk. Jest to wartościowe w badaniach politologicznych ujmowanie przedmiotu badań jako dynamicznego procesu warunkowanego zmiennymi funkcjonującymi w jego otoczeniu i dynamicznie nań oddziałującymi.

Nie można jednak nie zauważać słabości tych artykułów. Pierwszą i najistotniejszą jest ich warstwa koncepcyjna określana we wstępie. Tu na pozytywną ocenę zasługuje dość staranne formułowanie problemu badawczego i określanie celu poznawczego. Jednakże w

odniesieniu do tego ostatniego zaskakuje używanie nienaukowej siatki pojęciowej w postaci „ukazanie”, „przedstawienie” zamiast „analiza”. Brakuje jednak – z wyjątkiem bodajże jednego artykułu – hipotez poddanych weryfikacji. Sporadycznie formułowane są założenia metodologiczne. Po drugie, brakuje wyraźnego wskazywania szkół myślenia politologicznego, podejść teoretycznych czy konstrukcji analitycznych. Problemu tego nie rozwiązuje deklarowana w autoreferacie perspektywa międzyrządowa. Po trzecie, język tych publikacji – uogólniając – jest poprawny. Na tym tle zaskakuje uleganie presji języka publicystyki czy nawet praktyków polityki zwłaszcza w odniesieniu do podmiotów działań politycznych np. „polska prezydencja” zamiast „prezydencja Polski”, „polskie przewodnictwo” zamiast „przewodnictwo Polski”, „unijne mechanizmy” zamiast „mechanizmy Unii Europejskiej”, itd, itp. Razi też koszmarek stylistyczny „badania nad”. Badamy coś, a nie „nad” czymś. Szerzej na ten temat w odniesieniu do oceny wskazanego osiągnięcia.

Reasumując ocenę jakości badań prowadzonych przez dr Beatę Przybylską-Maszner należy podkreślić ich dobry poziom merytoryczny, rzetelność kwerendy bibliotecznej, obfitość wykorzystywanych publikacji w tym obcojęzycznych i licznych dokumentów oraz staranne udokumentowanie przeprowadzanych analiz. Pewną słabością – nie deprecjonującą jednak wartości tych badań – jest warstwa koncepcyjna większości artykułów w postaci braku hipotez badawczych i założeń metodologicznych. Wskazane jest w przyszłych publikacjach uwzględnianie i tych elementów. Mimo ogólnej troski o poprawność stosowanej siatki pojęciowej zdarzają się przypadki języka publicystyki.

Odpowiadając na pytanie **gdzie Habilitantka prezentuje wyniki badań?** należy zwrócić uwagę na strukturę form publikacji oraz ich języków. Kryteria te są dość istotnym wskaźnikiem rangi publikacji, a w konsekwencji i prowadzonych badań. Struktura form publikacji jest zróżnicowana. Jest wśród nich współautorstwo monografii, redakcja 3 prac zbiorowych w języku polskim, redakcja 2 prac zbiorowych w języku angielskim, autorstwo 43 artykułów oraz autorstwo 7 opracowań w podręcznikach dla nauczycieli. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt opublikowania 17 artykułów w czasopismach, z których zdecydowana większość należy do tych wiodących dla badań politologicznych w Polsce, a zwłaszcza tych podejmujących tematykę integracji europejskiej. Są to bowiem chociażby takie czasopisma jak „Studia Europejskie”, „Rocznik Integracji Europejskiej”, „Przegląd Europeistyczny”, „Przegląd Strategiczny”, „Przegląd Politologiczny” i inne. Istotny i znaczący jest także fakt publikacji 9 artykułów w języku angielskim, 1 w języku rosyjskim i

2 w języku niemieckim. 7 spośród tych publikacji zostało opublikowanych w wydawnictwach funkcjonujących poza granicami Polski, zwłaszcza w Niemczech. Opublikowane zostały także przez wydawnictwa znaczące dla publikowania prac w obszarze nauk społecznych jak PWN, Difin, Elipsa, Wydawnictwo WNPiD, i inne. Zabrakło publikacji w renomowanych dla badań politologicznych czasopismach zagranicznych. Fakt ten nie zmienia jednak ogólnej pozytywnej oceny stopnia umiędzynarodowienia wyników badań. Słabością tego dorobku jest jednak brak autorskich monografii.

Ważnym elementem prezentacji wyników badań kandydatów do stopnia doktora habilitowanego jest udział w konferencjach i wygłaszanie referatów. Zgodnie z przedłożoną dokumentacją w latach 2005-2016, a więc w okresie po uzyskaniu stopnia doktora dr Beata Przybylska-Maszner uczestniczyła w 52 konferencjach, wygłaszając referaty lub pełniąc funkcję moderatora. Były to konferencje ogólnopolskie lub międzynarodowe. Aktywność tak, chociaż imponująca pod względem statystycznym, ma słabości. Pierwszą z nich jest wygłoszenie jedynie jednego referatu w języku obcym – języku angielskim. Było to w czasie ważnego wydarzenia jakim był światowy kongres IPSA w Poznaniu w 2016 roku. W przypadku bodajże 2 konferencji była moderatorem dyskusji w języku angielskim. Drugą zaś jest brak udziału w konferencjach z wygłaszanymi referatami organizowanych poza granicami Polski.

Jak już podkreślałem, odrębnej ocenie zostanie poddane określone w art. 16.2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2014, poz. 1852) osiągnięcie naukowe jakim jest monotematyczny cykl głównie artykułów ale i innych publikacji zatytułowany *Determinanty zmiany w procesie instytucjonalizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa na przykładzie kształtowania relacji Unia Europejska – Afryka*. Do jego oceny zostanie zastosowanych pięć kryteriów: a) wartość podjętego problemu badawczego; b) konstrukcja osiągnięcia, czyli jego struktura; c) treść osiągnięcia, czyli jego poziom merytoryczny; d) zastosowane metody badawcze, czyli poziom metodologiczny osiągnięcia; e) baza źródłowa, czyli wykorzystane dokumenty i opracowania.

Ustosunkowanie się do wyżej wymienionych kryteriów wymaga jednak kilka uwag ogólnych wynikających z faktu, że wskazanym osiągnięciem jest monotematyczny cykl publikacji, głównie artykułów, a nie monografia. Publikacje te powstały w okresie 2010-2016, a więc na przestrzeni 6 lat. Czy były pisane z myślą, że będą częścią monotematycznego cyklu o wymienionym wcześniej tytule? Ich lektura jednoznacznie nie

przekonuje do pozytywnej odpowiedzi na to pytanie. Kolejny ważny problem to godzenie autonomiczności poszczególnych publikacji, artykułów, właściwej im treści, założeń badawczych chociażby w postaci zdefiniowania problemu badawczego, celu poznawczego, czy założeń metodologicznych – o ile takie formułowano – z faktem włączenia ich do większej całości, której mają być logiczną, spójną co do treści, założeń teoretycznych i metodologicznych częścią. Jak w tym przypadku traktować deklarowane w autoreferacie zweryfikowanie hipotez badawczych, czy zastosowanie metod badawczych, które nie są deklarowane w poszczególnych artykułach? Powyższe uwagi bardziej jednak dotyczą rozwiązania systemowego jakim jest możliwość przedstawienia w procedurze habilitacyjnej monotematycznego cyklu publikacji zamiast monografii. Tu zaś brakuje – mając na uwadze ich specyfikę w porównaniu z monografiami - wyraźnie określonych kryteriów i zasad konstruowania monotematycznych cykli i ich oceny, z wyjątkiem wymogu wniesienia wkładu w rozwój dyscypliny.

Problem badawczy. Podjęty w opiniowanym monotematycznym cyklu problem badawczy zmiennych warunkujących zmianę instytucjonalizacji polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej wobec Afryki jest wartościowy pod względem poznawczym i istotny dla praktyki politycznej, a przynajmniej wiedzy o tej polityce w Polsce. W tym kontekście niezbyt precyzyjnie w tytule cyklu użyto określenia o kształtowaniu ...”relacji Unia Europejska – Afryka”. Określenie „relacje” zakłada bowiem interakcje, wzajemne oddziaływania, gdy tymczasem w poszczególnych tekstach dominuje analiza „od strony” działań podejmowanych przez Unię Europejską.

Niezależnie jednak od wcześniejszej uwagi w opiniowanym monotematycznym cyklu podjęto wartościową tematykę. Po pierwsze, jest to – z odwołaniem się do przykładu działań wobec Afryki – wyzwanie kształtowania podmiotowości Unii Europejskiej w stosunkach międzynarodowych, a w przypadku jej hybrydowego charakteru łączącego konstrukcję międzyrządową z elementami ponadnarodowości jest to problem szczególnie złożony, dotyczący i podstaw normatywnych, i rozwiązań instytucjonalnych, i instrumentów działań w środowisku międzynarodowym. Jest to więc złożony, będący przedmiotem różnorodnych działań, proces. Po drugie, podmiotowość jest warunkiem niezbędnym kształtowania polityki wobec otoczenia międzynarodowego. Jednym z takich kierunków jest polityka wobec Afryki, której część jest realizowana w formule Europejskiej Polityki Sąsiedztwa. Kierunek ten jest wyzwaniem dla Unii Europejskiej ze względu na

liczne współzależności i złożoność problemów do rozwiązania od tych ekologicznych, poprzez problemy zagrożenia terrorystycznego, dysproporcji w poziomie rozwoju czy ostatnio problemy migracyjne. Po trzecie, wymienione problemy dotyczą szeroko rozumianego bezpieczeństwa i zagrożeń dla niego. Jedną z form przeciwdziałania tym zagrożeniom jest instytucjonalizacja podejmowanych działań, oznaczająca ich utrwalanie i realizację w długich okresach czasu, przy jednoczesnym stosowaniu różnorodnych form. Reasumując, należy podkreślić, że przedmiot badań w opiniowanym cyklu monotematycznym został dobrze wybrany.

Struktura cyklu monotematycznego. W strukturze prac naukowych zawarta jest wizja konceptualizacji i porządkowania podjętego problemu badawczego. Niezbędne jest, aby konsekwentnie stosując przyjęte kryterium oraz odwołując się do wymogu rozłączności treści, niejako „rozłożyć” na części składowe określony w tytule pracy, w użytych w nim słowach kluczowych, obszar badawczy na jego części składowe. Wymienione kryteria dotyczą jednak zwartych monografii. Jakie kryterium zastosować w odniesieniu do monotematycznego cyklu, w ramach którego – będąc częścią większej całości – każda z publikacji jest „konstrukcją” autonomiczną. Wydaje się więc, że najodpowiedniejszym kryterium jest analiza logiki układu problemów i treści poszczególnych publikacji z tymi problemami identyfikowanymi.

Na tej podstawie w odniesieniu do opiniowanego cyklu należy wskazać na logiczny i merytorycznie uzasadniony układ treści. Zasadnie pierwszym i to bardzo szeroko podejmowanym problemem badawczym, także w sensie liczby publikacji nań składających się, jest podmiotowość Unii Europejskiej w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Zasadnie też jest ona analizowana jako proces kształtowany przez reformy instytucjonalne, a nawet spory kompetencyjne. W pełni uzasadniona jest koncentracja na systemie instytucjonalnym Unii Europejskiej, na instytucjach Przewodniczącego Rady Europejskiej i Wysokiego Przedstawiciela Unii Europejskiej do spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, a także na istniejących sporach kompetencyjnych i zmianie podstaw normatywnych zawartej w Traktacie z Lizbony. Uzasadnione są też analizy problemu przywództwa politycznego.

Logicznym dopełnieniem analizy podmiotowości Unii Europejskiej w sprawach zagranicznych i bezpieczeństwa jest skoncentrowanie się na analizie podejmowanych

działań. Te ostatnie ujęte zostały jako złożony, wielopłaszczyznowy i wielopoziomowy proces. Zasadnie elementem jego analizy stało się – po pierwsze – uwzględnienie warstwy myśli politycznej w postaci strategii Unii Europejskiej wobec Afryki, ale i strategii częściowych wobec grup państw np. Sahelu. Strategie te można traktować jako specyficzny przejaw instytucjonalizacji

Po drugie, traktując politykę wobec Afryki jako zjawisko wielopoziomowe przedmiotem analizy uczyniono działania wobec kontynentu afrykańskiego jako całości, a więc jako specyficznego systemu międzynarodowego, ale także wobec regionalnych subsystemów i poszczególnych państw. Uwzględnione zostały elementy instytucjonalizacji więzi wielostronnych i dwustronnych.

Po trzecie, zasadnie przedmiotem badań stała się reakcja Unii Europejskiej na zmianę w Afryce północnej nazywaną arabską wiosną. Uwzględnione zostały także czynniki zmiany polityki UE wobec państw w Afryce północnej. Zastosowane zostało więc dynamiczne, z uwzględnieniem zmiennych warunkujących, ujęcie tematu. Przedmiotem szczególnego zainteresowania stał się Egipt. Jest to uzasadnione pozycją tego państwa w regionie, ale i tradycją dość intensywnych więzi. Mimo to nie do końca jest zrozumiałe marginalne potraktowanie innych państw, w tym Tunezji.

Po czwarte, w warunkach różnorodnych zagrożeń bezpieczeństwa w Afryce – zwłaszcza jej północnej części – uzasadnionym i wartościowym przedmiotem analizy stały się instrumenty wojskowego i cywilnego reagowania kryzysowego Unii Europejskiej. Instrumenty te są specyficzną postacią instytucji. Ich analiza ma charakter dwuwarstwowy. Z jednej strony, jest to wiedza ogólna na temat operacji UE w Afryce, a z drugiej wiedza szczegółowa na temat przypadków poszczególnych operacji i to nie tylko tych przeprowadzonych, ale także tych planowanych i nie zrealizowanych.

Po piąte, przedmiotem analizy uczynione zostały zjawiska w Afryce, głównie północnej jej części, ujęte formułą „dysfunkcjonalności” jak – przykładowo – kryzys migracyjny na wyspie Lampedusa. Wydaje się jednak, że tematyka ta identyfikowana z niestabilnościami i zagrożeniami bezpieczeństwa wymagającymi reakcji Unii Europejskiej, powinna być wcześniej umieszczona w strukturze cyklu monotematycznego.

Po szóste, dopełnieniem analizy procesu instytucjonalizacji polityki Unii Europejskiej wobec Afryki, stało się podjęcie tematu instrumentów finansowych. Przedmiotem analizy zostały uczynione konkretne instrumenty oraz ich stosowanie wobec wybranych państw.

Taka logika układu treści cyklu sprawia, że można przyjąć, iż spełniony jest wymóg treści poszczególnych „bloków” tematycznych. Bardziej się one uzupełniają, niż „nakładają”.

Treść cyklu monotematycznego. Należy podkreślić, że zakres przedmiotowy opiniowanego cyklu monotematycznego został omówiony przy okazji oceny struktury tego cyklu. Stąd też ocena treści cyklu zostanie przeprowadzona z koncentracją na elementach jej jakości. Opinie na ten temat są zbliżone do tych o publikacjach nie będących częścią cyklu. Wyróżnikiem publikacji zaliczonych do cyklu jest dobry poziom merytoryczny, dominujące analityczne ujęcie z wykorzystaniem obszernego materiału empirycznego. W niektórych tekstach, jak na przykład o przywództwie politycznym, wykorzystywano wiedzę teoretyczną do analizy i porządkowania materiału empirycznego. Polityka Unii Europejskiej wobec Afryki i jej instytucjonalizacja w wielu artykułach ujmowane są jako dynamiczny, podlegający ewolucji proces warunkowany zidentyfikowanymi czynnikami, a przedmiotem badań stawały się elementy ciągłości i zmiany.

Przyczyną ambiwalentnych odczuć jest jednak warstwa koncepcyjna tych publikacji konkretyzowana we wstępach do nich. Z jednej strony, starannie określany jest problem badawczy i cel poznawczy. Ten ostatni formułowany jest często przy pomocy mało precyzyjnego i naukowego języka jak „ukazanie”, ale też są poprawne określenia jak „analiza czynników warunkujących”. W zdecydowanej większości tekstów brakuje hipotez poddanych weryfikacji oraz założeń metodologicznych lub preferowanych podejść teoretycznych. Są to te elementy kultury badawczej dr Beaty Przybylskiej-Maszner, które wymagają korekty, zwłaszcza że kandyduje do roli „samodzielnego” nauczyciela akademickiego, mającego być mistrzem dla następnych generacji politologów.

Nawiązując do wcześniejszych uwag dotyczących specyfiki osiągnięcia w postaci monotematycznego cyklu i relacji między autonomicznością poszczególnych publikacji i byciem częścią większej całości, pojawiają się pytania o założenia teoretyczne i hipotezy badawcze poddane weryfikacji. Z wyjątkiem pojedynczych przypadków nie ma ich w

częściach składowych. W autoreferacie zaś jest mowa o weryfikacji przyjętych hipotez badawczych. Gdzie one są sformułowane? Jest także mowa w odniesieniu do podstaw teoretycznych o odwołaniu się do realizmu i nowego instytucjonalizmu. Połączenie obu tych podejść wydaje się możliwe. Ważnym zaś i wartościowym elementem przeprowadzonych badań – niezależnie czy w formule realizmu czy nowego instytucjonalizmu – jest uchwycenie wielości i zmienności form instytucjonalizacji polityki Unii Europejskiej wobec Afryki i zmiennych je warunkujących. Te ostatnie wskazywane w wielu artykułach, są istotnym elementem dynamicznego ujęcia zmiany w procesie instytucjonalizacji polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej wobec Afryki.

Opiniowany cykl monotematyczny został napisany językiem zrozumiałym, a myśli formułowane są w sposób precyzyjny. Właściwie stosowana jest siatka kategorii nauki o stosunkach międzynarodowych. W tym kontekście zaskakujące i niezrozumiałe są występujące elementy języka publicystyki. Używane są bowiem takie określenia jak m. in. „kraje” zamiast „państwa”, „szwedzki premier” zamiast „premier Szwecji”, „zaangażowanie brytyjskie” zamiast „zaangażowanie Wielkiej Brytanii”, „działania unijne” zamiast „działania Unii Europejskiej”, „program unijny” zamiast „program Unii Europejskiej”, „polskie doświadczenia” zamiast „doświadczenia Polski”, „polskie stanowisko” zamiast „stanowisko Polski”, „prezydencja węgierska” zamiast „prezydencja Węgier”, „unijne stanowisko” zamiast „stanowisko Unii Europejskiej”, itd, itp.

Założenia metodologiczne. Badaniom naukowym właściwa jest zasada jedności wiedzy i metody, niezależnie od specyfiki jej stosowania w obszarze nauk społecznych. Zastosowane metody badawcze, będąc zobiektywizowanymi procedurami, mają zapewniać wysoką jakość i wiarygodność uzyskanych wyników badań. Dylemat dotyczy jednak tego, czy założenia metodologiczne mają być oceniane w odniesieniu do cyklu jako całości, czy poszczególnych publikacji? Czy można mówić o założeniach metodologicznych dotyczących cyklu jako całości, gdy nie znajdują one odzwierciedlenia w poszczególnych publikacjach? Niezależnie od tych pytań i towarzyszących im wątpliwości, i w odniesieniu do cyklu jako całości i poszczególnych publikacji została zadeklarowana i zastosowana analiza czynnikowa. Posłużyła ona do indentyfikacji zmiennych warunkujących ewolucję instytucjonalizacji polityki Unii Europejskiej wobec Afryki. Nie zrozumiałe jest dlaczego w autoreferacie metoda ta zamiast jako główna – co wynika też z tytułu monotematycznego cyklu – wymieniana jest jako ostatnia. Zastosowane zostały – deklarowane także w

niektórych publikacjach – elementy analizy porównawczej. Głęboko zaś dyskusyjne jest deklarowane zastosowanie analizy systemowej i analizy decyzyjnej. Analiza systemowa wymaga skonstruowania na potrzeby podjętego problemu badawczego specyficznego dla niego modelu badawczego umożliwiającego całościowe ujęcie badanego zjawiska w jego interakcjach z otoczeniem - tu międzynarodowym. Z kolei analiza decyzyjna oznacza, że podjęta decyzja jest znanym skutkiem, a badamy przesłanki, które doprowadziły do jej podjęcia. Odwoływanie się zaś do kategorii analizy decyzyjnej jak sytuacja decyzyjna, proces decyzyjny, ośrodek decyzji, decyzja i jej wykonywanie oznacza podejście decyzyjne. Niezrozumiała jest metoda analizy instytucjonalnej, podobnie jak deklarowana analiza instytucjonalna uwarunkowań. Zabrakło także wyraźnego rozróżnienia metod badawczych i technik badawczych. Do tych ostatnich należy analiza zawartości dokumentów.

Baza źródłowa cyklu. jest obszerna, różnorodna i reprezentatywna dla podjętego tematu. Na szczególne podkreślenie zasługuje wykorzystanie bardzo licznych dokumentów oraz publikacji w języku angielskim ale i francuskim. W konsekwencji przeprowadzone analizy zostały starannie udokumentowane bogatym materiałem dotyczącym wiedzy na temat instytucji Unii Europejskiej i instytucjonalizacji jej działań wobec Afryki.

X X X

Punkt odniesienia dla konkluzji oceny dorobku naukowego dr Beaty Przybylskiej-Maszner tworzy zawarty w art. 16.1, Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jednolity Dz. U. 2014, poz. 1852) wymóg posiadania osiągnięć naukowych uzyskanych po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiących znaczny wkład autora w rozwój dyscypliny naukowej jaką w przypadku Habilitantki jest nauka o polityce. Mimo braku „wyrazistości” tego kryterium chcę podkreślić, że dorobek naukowy dr Beaty Przybylskiej-Maszner, będąc częścią obszaru badawczego nauk o polityce, **spełnia jakościowy wymogu wniesienia znacznego wkładu w rozwój tej dyscypliny ze szczególnym uwzględnieniem nauki o stosunkach międzynarodowych.** Po pierwsze, dorobek ten, ale w szczególności opiniowany cykl monotematyczny, wnosi wkład do politologicznej analizy instytucjonalizacji polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej wobec Afryki w szczególności w warunkach radykalnych zmian społecznych i politycznych w północnej

części tego kontynentu nazywanych „arabską wiosną”. Po drugie, wnosi wkład do analizy międzynarodowej podmiotowości Unii Europejskiej w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa poprzez badanie zdolności operacyjnych realizowanych w specyficznym niestabilnym środowisku Afryki. Po trzecie, wnosi wkład do analizy zmienności form instytucjonalizacji polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej z uwzględnieniem różnorodnych zmiennych je warunkujących.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 roku, Dz. U. nr 196, poz. 1165 do kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego należy także: a) kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi, b) międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność naukową oraz c) wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach. Ocena udziału dr Beaty Przybylskiej-Maszner w konferencjach krajowych i międzynarodowych została dokonana już wcześniej, a aktywność w tym zakresie wysoko oceniona.

Niezwykłe „mocną stroną” działalności naukowej dr Beaty Przybylskiej-Maszner jest niezwykle skuteczna aktywność na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych na prowadzone badania. Z uznaniem należy odnieść się do uzyskania w okresie po zdobyciu stopnia doktora aż 5 grantów obecnego NCN, a wcześniej MNiSzW. W realizacji tych grantów uczestniczyła w charakterze najczęściej wykonawcy, ale i w jednym przypadku kierownika. Była także wykonawcą w projekcie badawczym finansowanym ze środków PAN. Zdobywała także granty na prowadzone badania fundowane przez własny wydział. Do ważnych osiągnięć należy zaliczyć także 7 staży w uczelniach Francji i Belgii, a także w instytucjach Unii Europejskiej.

Ocena osiągnięć dydaktycznych i organizacyjnych

Zgodnie z wymienionym wyżej rozporządzeniem istotnym elementem oceny wniosku o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego jest dorobek dydaktyczny Habilitanta oraz osiągnięcia w zakresie popularyzowania wiedzy i współpracy międzynarodowej. Osiągnięcia dydaktyczne dr Beaty Przybylskiej-Maszner są znaczące. Obejmują bowiem przygotowanie autorskich wersji programów zajęć z kilku przedmiotów i ich przeprowadzenie, włącznie z zajęciami prowadzonymi w języku angielskim.

Współprowadzi kursy e-learningowe. Pełni funkcję promotora pomocniczego w trzech przewodach doktorskich. Jest promotorem 69 prac licencjackich.

Znaczące są osiągnięcia organizacyjne dr Beaty Przybylskiej-Maszner oraz w zakresie popularyzacji wiedzy. Była bowiem kierownikiem Studium Poddyplomowego Programów Europejskich oraz współorganizatorem wielu konferencji. Z kolei w zakresie popularyzacji wiedzy należy podkreślić, że w 2015 roku została członkiem *Team Europe Polska* zaangażowanego w promocję wiedzy o instytucjach i prawie Unii Europejskiej. Była także zaangażowana w organizację na poziomie regionalnym olimpiady wiedzy o integracji europejskiej, a także pełniła funkcję konsultanta regionalnego do spraw funduszy europejskich. Od wielu lat prowadziła liczne szkolenia z zakresu integracji europejskiej przed akcesją Polski do Unii Europejskiej jak i po.

X

X

X

Konkludując, chcę wyraźnie podkreślić, że dorobek naukowy dr Beaty Przybylskiej-Maszner **spełnia** określony w art. 16.1, Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2014, poz. 1852), wymóg posiadania osiągnięć naukowych uzyskanych po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiących znaczny wkład w rozwój nauki o polityce ze szczególnym uwzględnieniem nauki o stosunkach międzynarodowych. Habilitantka posiada także znaczące osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne. W konsekwencji **opowiadam się za nadaniem dr Beacie Przybylskiej-Maszner stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce.**



Marek Pietraś